

Évközi 21. vasárnap

Zsid 12,5-7.11-13

„Megfenyíti az Úr, akit szeret”

⁵Megfeledeztek a vigasztalásról, amely nektek, a fiaknak szól: *Fi-am, ne vedd kevésbé az Úr fenyítését, s ne csüggedj el, ha korhol.* ⁶Mert megfenyíti az Úr, akit szeret, s megostoroz mindenkit, akit fiává fogad. ⁷Maradatok állhatatosak a fenyítéskor: az Isten úgy bánik veletek, mint fiaival. *Hol van olyan fiú, akit az apja nem fenyít? [...] ¹¹Igaz, most minden fenyítés inkább szomorúságot okoz, mintsem örömet szerez, később azonban a megigazulás békés gyümölcset termi annak, aki elviseli.* ¹²Ezért erősítetek meg a lankadt kezeket és a megroggyant térdeket. ¹³Lábatokat szoktassátok biztos járáshoz, nehogy kificamodjék, inkább gyógyuljon meg.

A szerző a bölcsességi könyvekből ismert apa-fia oktatások moratóriában tanít, és Isten pedagógiáját a hagyományos családi és gyermekneveléshez hasonlíttja. Ennek lényege, hogy az apa feladata volt az értékrend képviselője. Amennyiben a gyermek ezt megsértette, akkor fenyítést kapott érte. Az apa nem sokat magyarázta a törvényeket, de a megsértésüket mindig büntette. Nem azért, mert gyermeke ellensége volt, hanem azért, mert tudta, ez a fenyítés kisebb fájdalommal jár, mint az a tragédia, amelyet a felnövekvő gyermeke önmagának okoz azzal, hogy nem tiszteli eléggé a törvényt. Ez a szemléletmód a hagyományos bölcsességi tankönyvekből ered, amelyek a szigorú erkölcsi okság elvét hirdették. Amennyiben valaki megtartja a törvényt, elkerüli a bajt, és élete szerencsés lesz. Más megközelítésben: ha valaki szerencsétlen, annak az az oka, hogy megsértett valamilyen isteni törvényt. A későbbi bölcsességi könyvek már nem vallják ezt a nézetet. Például a Prédikátor könyvének szerzője azt gondolja, igaznak és bolondnak egy a vége, vagyis mindketten meghalnak, mert az élet abszurd – ezzel megemlíti a méltatlanul szenvedő igazak jogos panaszát. Erről szól Jób könyve. Az Ószövetség felveti ugyan a szenvedés kérdését, de nem oldja meg.

A Zsidóknak írt levél a földi apához hasonlíttja a mennyei Atyát, akit a „lelkek Atyjá”-nak (9b) nevez. Kicsit szokatlan elnevezés, de van rá példa. Ehhez hasonló kifejezéssel találkozunk a Számok könyvében: „Ó Isten, minden testnek éltető szelleme! Ha valaki vétkezik, megharagszol az egész közösségre?” (16,22). Később a Makkabeusok könyve is hasonlóan beszél Istenről: „Ám a lelkeknek és minden hatalomnak az Ura megmutatta

erejét, úgyhogy akik merészelték behatolni, az Isten hatalmától érintve mind elájultak és összeestek réműletükben” (2Mak 3,24). Sőt Hénoch apokalipszisében is találkozunk ezzel a kifejezéssel (3,27 k.). Mindezek az idézetek jelzik a zsidó levél írójának vallási műveltségét. A levél másik célja, hogy utaljon azon hősökre, akiket a tanúságtételtől nem rettentett el a halálos fenyegetés sem.

A levél szerzője jól ismert témát folytat, amelyre számos példát találunk a Biblia más könyveiben is, amikor a hit és a halál dilemmájával szembesül a főhős. Jób könyvében Elihu megfeddi a renegát öregeket: „»Szóljon az öregkor, évek teljessége hirdesse bölcsességét!« De csak a szellem, amely az emberben lakik, a Mindenható lehelete, csak az tesz okossá. Nem mindig okosak, kiknek éve számos, s nem mindig helyes a vének felfogása” (32,7-9). A szerző támadja azt az automatizmust, hogy az öregek az évek számától nyerik el bölcsességét, és kijelenti: „A Mindenható lehelete, csak az tesz okossá”. A bölcsesség tehát Isten ajándéka.

A törvény dicséretéről szóló 119. zsoltárban ezt olvashatjuk: „Mielőtt csapás ért, tévelyegtem, de most már követem irányításodat. Te jó vagy és jót osztogatsz. Taníts meg az általad szabott rendre!” (67-68.). Tehát a csapások juttatják a törvényt a zsoltáros eszébe, így töltik be szerepüket az isteni pedagógiában. Ennek a pedagógiának a folytatását találjuk meg az Újszövetségben is. A második tesszalónikai levélben Pál dicséri az üldöztetés közben helytálló híveket: „Állhatatosságokkal és hitetekkel, amelyet tanúsítottok a sok üldözés és zaklatás közepette. Ezeket elviselitek az Isten igazságos ítéletének előjeleként, hogy majd méltók legyetek az Isten országára, hiszen szenvedtek érte” (1,4-5). A boldogságmondásokban is szerepel az Istenért és országáért elviselt csapások értéke. „Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és hazudozva minden rosszat rátok fognak énmiattam. Örüljete és ujjongjatek, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok! Így üldözték elöttetek a prófétákat is” (Mt 5,11-12). Ez a prófétai sors, amely ugyan lehet kellemetlen, de a kiválasztottságnak egyértelmű jele.

A testi-lelki fájdalommal és a csapásokkal mint az élethez tartozó természetes dologgal számoltak az antikvitásban és a régi keresztény gondolkodásban is. Ma egy fájdalomkerülő világban élünk, amiben naiv kortársaink szerint az az igazán szerencsés ember, aki el tudta kerülni a fájdalmat. Azt gondolják, hogy az a feladatunk, hogy - minden eszközt felhasználva, és akár minden törvényt áthágva - elkerüljük a fájdalmat. Ez lehetetlen. A fájdalommal és tragédiával szembe kell nézni - boldog az az ember, akinek világnézete nem omlik össze, amikor csapások sújtják.